

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Grudzień 2017

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. W stosunkach chińsko-ukraińskich wymiana gospodarcza oraz inwestycje infrastrukturalne co raz częściej opierają się na sektorze rolniczym;
- b. współpraca militarna oraz kooperacja w sektorze maszynowym staje się jednym z priorytetów stosunków bilateralnych na linii Mińsk-Pekin;
- c. w kontekście niekorzystnych dla Pekinu ustaleń UE w kwestii antydumpingowej, należy spodziewać się dalszego zacieśniania chińsko-rosyjskich relacji gospodarczych.

II. CHINY-UKRAINA

5 grudnia: 7 mld USD w chińsko-ukraińskich projektach

Podczas konferencji prasowej przedstawiciele ukraińskiego gabinetu poinformowali o implementacji wspólnych projektów o łącznej wartości 7 mld USD. Spotkanie Wołodymira Groysmana i Ma Kai odbyło się podczas trzeciej sesji komisji ds. współpracy dwustronnej. Wśród porozumień są m.in.: plan działania dot. intensyfikacji współpracy dwustronnej w kontekście koncepcji Pasa i Szlaku (w szczególności jego morskiego odcinka); program współpracy kulturalnej na lata 2018-2022; inwestycje w sektorze agrarnym oraz memorandum ws. efektywności energetycznej, energii odnawialnej i paliw alternatywnych. Z tego tytułu, 6 grudnia doszło do spotkania Ma Kai z Petro Poroszenką, gdzie głównym przedmiotem rozmów stało się zacieśnienie strategicznych stosunków bilateralnych w obliczu tegorocznego 25-lecia ustanowienia stosunków dyplomatycznych pomiędzy Ukrainą a Chinami.

6 grudnia: Współpraca agrarna jednym z fundamentów współpracy bilateralnej.

Podpisane porozumienie ws. współpracy rolnej ma zdefiniować priorytetowe obszary strategii inwestycyjnych ChRL i Ukrainy. Według przekazu wiceminister Olgi Trofimtsewej, w ciągu dwóch lat wartość wzajemnej współpracy w tym sektorze osiągnęła 1 mld USD. Ukraina chce stać się hubem produkcyjnym dla swoich

zagranicznych partnerów. Pod ideą rozwoju współpracy rolnej kryje się również współpraca logistyczna, inwestycje w przemysł maszynowy i produkcyjny.

11 grudnia: Ukraina przygotowuje się na intensyfikację chińsko-ukraińskiej współpracy regionalnej

Podczas spotkania ukraińskiego ambasadora w ChRL Olega Dyomina z przedstawicielami administracji regionalnej na Ukrainie w ramach dorocznego Zgromadzenia Ogólnego Chińskiej Izby Handlu Międzynarodowego ds. Jedwabnego Szlaku (SRCIC) omówiono plany współpracy z chińskimi samorządami i firmami, które są zainteresowane inwestycjami na Ukrainie. W ramach istniejącej formuły SRCIC, przyznano członkostwo obwodom: tarnopolskiemu, chmielnickiemu i lwowskiemu. SRCIC podpisało również memoranda o wzajemnym zrozumieniu z przedstawicielami ukraińskiej administracji ww. regionów.

13 grudnia: Antonov będzie produkowany w Chinach

Dwa samoloty transportowe o możliwościach transportowych do 640 ton cargo zostaną wyprodukowane w Chinach. Uruchomienie linii produkcyjnej Antonova An-225 ma dokonać się w Chengdu (prow. Syczuan) oraz prowincji Shaanxi. Jest to możliwe dzięki osiągniętemu rok temu porozumieniu w ramach którego Chińczycy uzyskali licencję na budowę dwóch maszyn. Rządowy Aerospace Industry Corp. of China (AICC) podejmie się wykonania projektu. Rozważana jest również stała, masowa produkcja tych maszyn na terenie ChRL po wypełnieniu obecnej umowy. Ponadto, Antonov An-225 jako relikw sowieckiego programu kosmicznego może być zdolny do transportowania chińskich orbiterów Shenzhou, więc prawdopodobnie podniesie to obawy dotyczące bezpieczeństwa przestrzeni kosmicznej.

27 grudnia: Ukraina zwiększy wydatki w sektorze kultury o 52%

Ukraiński rząd potwierdził, iż w 2018 roku planuje wzrost wydatków w sektorze kultury do 218 mln USD (+52%, rdr). 35,8 mln USD ma być przeznaczony na rozwój ukraińskiej kinematografii. Należy to powiązać z wrześniowym porozumieniem ChRL i Ukrainy w kwestii rozwoju wspólnych projektów filmowych i medialnych.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

2 grudnia: spotkanie premierów ChRL i Białorusi

Spotkanie Li Keqiang z Andriejem Kobyakovem w Soczi przyniosło za sobą wzajemne deklaracje wzmocnienia współpracy w kwestii przeprowadzania inwestycji infrastrukturalnych oraz poszukiwania nowych metod finansowania parku

przemysłowego Great Stone. Kobyakov poparł kierunek i środki rozwoju ChRL zobowiązując się do dostosowania planu rozwojowego Białorusi w celu stworzenia bardziej przyjaznego środowiska inwestycyjnego. Dodatkowo białoruski premier zobowiązał się do wzięcia udziału w przyszłorocznym China International Import Expo, które odbędzie się w Szanghaju. Ponadto, rok 2018 w stosunkach bilateralnych ma stać się rokiem turystyki.

13 grudnia: kolejne plany rozwoju chińsko-białoruskiej współpracy militarnej

Jak wynika z informacji podanych przez Państwowy Wojskowy Komitet Przemysłowy Białorusi w Mińsku doszło do wizyty chińskiej delegacji Administracji Państwowej ds. Nauki, Technologii i Przemysłu Obrony Narodowej (SASTIND), gdzie omówiono wyniki oraz perspektywy realizacji wspólnych projektów wojskowo-technicznych. Zarówno Białorusini jak i Chińczycy wyrazili zadowolenie z obecnego stanu współpracy dwustronnej czego wyrazem była również obecność szefów chińskich korporacji CASIC, Norinco, ALIT, AVIC, CATIC. Wizyty objęły również spotkania z kadrą akademicką Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego oraz Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Informatyki i Radioelektroniki.

19 grudnia: forum biznesowe w Shenyang

W Shenyangu (prow. Liaoning) odbyło się forum białoruskiego i chińskiego biznesu. Wydarzenie zgromadziło ponad 150 przedstawicieli biznesu, prezentujących swoje produkty oraz możliwości eksportowe i inwestycyjne. Białoruskiej delegacji przewodniczył wiceminister przemysłu Aleksander Ogrodnikow. Spotkanie zaowocowało podpisaniem kilku porozumień biznesowych, m.in. wspólna produkcja maszyn przemysłowych przez Gomselmash i Zhongshen Gomel Co. (7 mln USD); joint venture MTZ i Zhongzhen Co. w kwestii testowania, certyfikowania i sprzedaży traktorów do ChRL w latach 2018-2019 (7,5 mln USD); sprzedaż komponentów produkcyjnych przeznaczonych dla pojazdów ciężarowych przez BelAZ dla Sanjiang Co. Forum zostało zorganizowane przez Ambasadę Białorusi w Chinach przy wsparciu administracji prowincji Liaoning oraz China Development Bank.

20 grudnia: powstanie czwartego Instytutu Konfucjusza na Białorusi

Czwarta placówka po Białoruskim Uniwersytecie Państwowym, Państwowym Uniwersytecie Lingwistycznym oraz Białoruskim Narodowym Uniwersytecie Technicznym zdecydowała się na otwarcie IK. Władze Homelskiego Uniwersytetu Państwowego im. Franciszka Skaryny podczas wizyty w Chinach 10 grudnia podpisały odpowiednie porozumienie, które zaowocowało powstaniem instytutu. Będzie on prowadzony przez członka Narodowej Akademii Nauk Białorusi, prof. Aleksandra Rogaczewa. Warto wspomnieć, iż homelska uczelnia od

2013 roku posiadała klasę Konfucjusza powstałą z inicjatywy chińskiej ambasady na Białorusi.

22 grudnia: rzecznik białoruskiego MSZ z wizytą w Chinach

Dmitrij Mironchik w ekskluzywnym wywiadzie dla Xinhua stwierdził, iż Chiny i Białoruś stają się „wspólnotą o wspólnym przeznaczeniu”. Nominalnym celem wizyty Mironchika był udział w konsultacjach ministerialnych pomiędzy ChRL i Białorusią. Według deklaracji, prace w tym formacie mają odbywać się cyklicznie, co ma ułatwić dialog pomiędzy poszczególnymi departamentami ministerstw spraw zagranicznych. Przy okazji, Mironchik podkreślił atrakcyjność turystyczną Białorusi dla obywateli ChRL ze względu na uruchomienie pięciodniowego programu bezwizowego. Zauważył również, iż chińskie społeczeństwo dzięki współpracy medialnej ma dostęp do podstawowych wiadomości nt. Białorusi, m.in. w dziedzinie jej historii, kultury, kuchni i tradycji.

22 grudnia: zapowiedź powstania drugiego chińsko-białoruskiego instytutu projektowego

W wyniku spotkania prowadzonego przez białoruskiego wicepremiera Anatolija Kalinina zostanie utworzony kolejny instytut projektowy SITIC-Belpromprojekt. Działalność instytucji będzie miała na celu przyspieszenie prac projektowych i samej budowy parków przemysłowych. W projekt o charakterze joint-venture zaangażowane jest chińskie Beijing Jianyi Investment and Development Group oraz białoruski Instytut Belgosprojekt. Ze strony chińskiej, porozumienie zostało sygnowane przez Hu Zhenga, reprezentanta China Merchants Group na region Azji Środkowej i Państw Bałtyckich.

IV. CHINY-ROSJA

2 grudnia: chińsko-rosyjskie ćwiczenia wojskowe „Cooperation-2017”

Ćwiczenia antyterrorystyczne pomiędzy Ludową Policją Zbrojną a Siłami Zbrojnymi Federacji Rosyjskiej odbyły się w pobliżu miasta Yinchuan. Obie strony delegowały po 32 oficerów. Podobne ćwiczenia między stronami odbywały się już wcześniej trzykrotnie, w 2007, 2013 oraz 2016 roku.

7 grudnia: spotkanie Putin-Youxia

Spotkanie rosyjskiego prezydenta z wiceprzewodniczącym Centralnej Komisji Wojskowej Zhangiem Youxia odbyło się w rezydencji Novo-Ogaryovo należącej do Władimira Putina. W spotkaniu uczestniczyli również doradca prezydenta Jurij Uszakow, minister obrony Siergiej Szojgu oraz dyrektor Federalnej Służby Współpracy Wojskowo-Technicznej Dmitrij Szugajew.

8 grudnia: Inauguracja projektu Jamał LNG

Pierwsza komercyjna wysyłka skroplonego gazu tankowcem o pojemności 80 tys. ton została przekazana drogą morską do Chin. Ceremonię uruchomienia procesu dostaw z Portu Sabietta uświetnił prezydent Władimir Putin. Roczna, docelowa moc projektu to 16,5 mln ton gazu rocznie. 50,1% udziałów w projekcie ma rosyjski Novatek, 20% francuski Total, 20% chińskie CNPC a Fundusz Szlaku Jedwabnego jest właścicielem 9,9% udziałów.

11 grudnia: trójstronne spotkanie ministrów spraw zagranicznych ChRL, Rosji i Indii

Rozmowy Siergeja Ławrowa, Wang Yi oraz Shushmy Swaraj dotyczyły przede wszystkim wolności żeglugi w imię Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza przyjętej 10 grudnia 1982 roku. Poruszono również kwestie zmian klimatycznych, terroryzmu, napięć na Półwyspie Koreańskim, Ukrainie i Afganistanie.

21 grudnia: Mundial w Rosji budzi zainteresowanie chińskich inwestorów

Pomimo braku chińskiego udziału – przynajmniej na poziomie sportowym – w rosyjskim mundialu, do grona chińskich inwestorów dołączyła marka China Mengniu Dairy. Producent jogurtów oraz lodów wywodzący się z Mongolii Wewnętrznej dołączył do drugiego koszyka sponsorskiego. Wcześniej, zainteresowanie sponsorskie mundialem wyraziły: producent elektroniki Hisense; producent smartfonów Vivo oraz konglomerat na rynku nieruchomości - Dalian Wanda Group. Tak liczne zainteresowanie chińskich podmiotów w sponsorowanie Mundialu odbywającego się w Rosji można odbierać w kontekście politycznego wsparcia dla rządów Władimira Putina, ponieważ dotychczas jedna chińska firma – gigant przemysłu fotowoltaicznego Yinli – był związany umową sponsorską z FIFA podczas turnieju w 2010 oraz 2014 roku.

V. CHINY-AZJA ŚRODKOWA

1 grudnia: spotkanie Li Keqiang z szefami rządów państw Azji Centralnej

Przy okazji 16. spotkania Rady Szefów Rządu Szanghajskej Organizacji Współpracy w Soczi premier Li Keqiang spotkał się z szefami rządów Kazachstanu, Tadżykistanu, Uzbekistanu oraz Kirgistanu. We wszystkich rozmowach podkreślono rolę inicjatywy „Pasa i Szlaku” w rozwoju wspólnych relacji, współpracy gospodarczej oraz strategicznego partnerstwa.

20 grudnia: forum biznesowe w Pekinie

Podczas uzbecko-chińskiego forum gospodarczego w Pekinie podpisano kontrakty na przedsięwzięcia warte ponad 30 milionów dolarów. W forum wzięło udział ponad 150 Chińskich przedsiębiorstw. Forum zostało zorganizowane przez Izbę Handlową i Przemysłu Uzbekistanu wspólnie z chińską Radą ds. Promocji Handlu Międzynarodowego (CCPIT) przy pomocy ambasady Uzbekistanu w Chinach. Na forum przedstawiono potencjał eksportowy i inwestycyjny Uzbekistanu. Chińscy uczestnicy wykazali duże zainteresowanie ostatnimi decyzjami władz Uzbekistanu w sprawie liberalizacji rynku walutowego i operacji eksportowo-importowych, a także wolnych stref ekonomicznych i małych stref przemysłowych tworzonych w tym kraju.

21 grudnia: chińskie fundusze na rewitalizację ulic w Biszkeku

W czasie spotkania Ministra Gospodarki Kirgistanu Artema Nowiokowa z chińskim ambasadorem w Kirgistanie Xiao Qinghua podpisano listy intencyjne w sprawie realizacji projektu rozwoju sieci dróg w Biszkeku. W ramach drugiego etapu projektu zostanie zrewitalizowane 60 odcinków dróg o łącznej długości 74 kilometrów. Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach pomocy technicznej i ekonomicznej od rządu ChRL dla rządu Kirgistanu. Całkowity koszt projektu to 278 milionów 730 tysięcy yuanów.

29 grudnia: Chiny testują kolejowy transport towarowy przez Turkmenistan do Iranu Testowy pociąg kontenerowy został wysłany do Iranu z chińskiego miasta Changsha przez Kazachstan i Turkmenistan. Trasa przebiega przez przejście graniczne Khorgos, linie kolejową Altynkol-Bolashak (Kazachstan) i Serhetyaka-Akyayla (Turkmenistan) do Teheranu. Długość trasy Changsha-Tehran wynosi ponad 10 297 kilometrów, czas podróży wynosi 14 dni, czyli znacznie mniej niż drogą morską (od 25 do 30 dni). Pociąg towarowy liczy ponad 50 kontenerów. Rozwój transportu kontenerowego wzdłuż trasy przyczyni się do jego atrakcyjności, budowania potencjału tranzytowego Turkmenistanu i wzrostu jego konkurencyjności

29 grudnia: Plan stworzenia parku przemysłowego

Chińskie Jiangsu Jiujiu Silk Co. Ltd. planuje stworzenie parku przemysłowego Uzbek-Jiangsu do uprawy morwy, produkcji kokonów i jedwabiu. Ministerstwo Pracy Uzbekistanu poinformowało, że od 2013 r. Chińczycy prowadzą produkcję wyrobów z jedwabiu w uzbeckiej "Jizzakh" wolnej strefie ekonomicznej. Prezes chińskiej firmy Zhu Lie powiedział, że przedsiębiorstwo planuje zainwestować 100 milionów dolarów w uprawę drzew morwowych i kokonów oraz produkcję wyrobów z jedwabiu.

KOMENTARZ

1. Zawarcie serii umów o wartości 7 mld USD między rządem ChRL i Ukrainy wpisuje się w chińską strategię dot. rozwoju koncepcji inicjatywy Pasa i Szlaku. W pierwszych dziewięciu miesiącach 2017 roku wartość wymiany handlowej pomiędzy państwami wzrosła o 14,5%, stanowiąc obecnie 5,6 mld USD. Obecnie rząd ukraiński jest skupiony na implementacji reform wewnętrznych nacelowanych na przyciągnięcie chińskich inwestycji. W tej kwestii priorytetowo traktuje się inwestycje w sektorze rolnym, przemyśle, bankowości oraz wszelakich projektów logistycznych w wyniku których dokonywane są kolejne inwestycje infrastrukturalne. W Kijowie liczy się również na chińskie zainteresowanie w proces prywatyzacji ukraińskich spółek mających problemy finansowe. Podjęcie zdecydowanych kroków w rozwój chińsko-ukraińskiej współpracy może zwiastować również potencjalne porozumienie na linii Pekin-Moskwa w kwestii rozwoju stosunków bilateralnych obu państw z Ukrainą, bowiem odciążenie Kijowa od Zachodu poprzez gospodarczą obecność ChRL jest scenariuszem, który w długofalowej perspektywie może przynieść geopolityczne korzyści Moskwie. Pierwsze skutki popierające tę tezę są już widoczne, bowiem Unia Europejska dn. 1 grudnia 2017 wstrzymała ostatnią transzę (600 mln euro) z pakietu pomocowego w wysokości 1,8 mld euro dla Ukrainy twierdząc, iż Kijów nie wywiązał się ze zobowiązań dotyczących reform wewnętrznych.

2. Biznesowe forum w Shenyangu zakończyło się podpisaniem ważnych dla Białorusi umów w sektorze B2B. Jest to reakcja na odnotowanie spadków wartości wymiany handlowej pomiędzy Białorusią i Chinami w sektorze przemysłowym. Największy spadek odnotowano w Mińsku, gdzie eksport w tym sektorze jeszcze w 2012 roku wynosił ponad 66 mln USD. Dane gospodarcze za ubiegły rok ukazują, iż ten sam sektor odnotował niemal 42 mln USD spadku, wynosząc 24,3 mln USD. Zawarte porozumienia pozwalają przewidzieć, iż produkty największych białoruskich przedstawicieli sektora przemysłowego, tj. MTZ, BelAZ, Bobruiskagromash oraz Gomselmash zwiększą swą obecność na chińskim rynku. W perspektywie kolejnych inwestycji infrastrukturalnych powiązanych z powstaniem instytutu projektowego SITIC-Belpromprojekt można zatem domniemywać, iż za finansowanie tychże projektów w dalszym ciągu będzie odpowiadać China Development Bank, które bezpośrednio zaangażowało się w organizację forum biznesowego w prowincji Liaoning.

Sprawą, która może niepokoić Pekin oraz Białoruś to wprowadzenie nowych przepisów taryfowych w ramach funkcjonowania Unii Europejskiej. Po wygaśnięciu zapisów zawartych w protokole akcesyjnym ChRL do WTO, kraje UE musiały uznać

Chiny jako gospodarkę rynkową. Z uwagi na zagrożenie europejskiego przemysłu poprzez subsydiowane produkty z Chin, UE wdrożyła kolejny mechanizm, który respektując zobowiązania zaciągnięte w ramach WTO w dalszym ciągu może ograniczyć eksport chińskich produktów po zaniżonych cenach. Nowe przepisy wymierzone są w państwa, które w oczach UE nie są gospodarkami rynkowymi a za taką uważa się również Białoruś. W obliczu niekorzystnych dla Pekinu ustaleń, prawdopodobieństwo zwiększenia eksportu chińskiej produkcji na Białorusi do krajów Azji Środkowej jest wysokie.

3. Podczas 15. ministerialnego szczytu trójstronnego w Nowym Delhi spotkanie Sergieja Ławrowa, Wanga Yi oraz Sushmy Swaraj zaskutkowało wspólnym komunikatem o wolności żeglugi przy tym oświadczenie nie nawiązywało do kwestii Morza Południowochińskiego. Taki obrót sytuacji w obliczu chińskiej ekspansji gospodarczej faworyzuje działania Pekinu na arenie międzynarodowej. Pomimo obecności trzech państw w strukturach Szanghajskiej Organizacji Współpracy oraz BRICS, to obecnie rozmowy w trójkącie są preferowanym kanałem dyplomatycznym. Wspólne stanowisko Rosji i ChRL mówi również o konieczności odgrywania przez Indie większej roli na forum ONZ. Indie korzystając z niedawnej akcesji w struktury SOW będzie dążyła do ustanowienia strefy wolnego handlu z Eurazjatycką Unią Gospodarczą, powodując wzrost jej znaczenia na arenie międzynarodowej. Może być to także element ograniczenia przez Moskwę rosnącej strefy wpływów Pekinu wewnątrz wybranych członków Wspólnoty Niepodległych Państw. Kosztem tego działania będzie udział „trzeciego mocarstwa” w promowanym przez Rosję projekcie gospodarczym.

Przełomowym wydarzeniem w grudniu była również inauguracja projektu Jamał LNG, który zacieśni więź ekonomiczną między Rosją a ChRL. Warty przypomnienia jest fakt, iż projekt napotkał serię trudności związanych z nałożeniem sankcji gospodarczych przez USA. W 2014 roku spółka Novatek była zmuszona zmienić walutę operacji finansowych z dolara amerykańskiego na euro a także wchłonęła 12 mld USD chińskich funduszy, zastępując nimi środki zachodnich pożyczkodawców. Według Tatiany Mitrowej – dyrektor Centrum Energetycznego w szkole biznesowej Skołkovo, do 2025 roku Jamał LNG będzie jedynym projektem, dzięki któremu eksport rosyjskiego gazu na światowe rynki będzie szedł w górę.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Grudzień 2017 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

 **OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodmi-lodz.pl